

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredno pocenotno za člane in prispevke, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijaške velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Po adresnej debati.

Ustavoverci so v državnem zboru sklenili pismo ali adresu na cesarja, in cesar jim bode odgovoril a z razpuščenjem tega zbora, ali z novim „parlamentarnim“ ministerstvom ali — uže še vidimo kakó.

V adresi nemški ustavoverci tožijo o prevelikih bremenih, ki teró državo, obžalujejo okupacijo Bosne in prosijo prvič, da se naj na tem potu noben korak dalje ne dela predno se berlinski dogovor na razpravo državnemu zboru ne izroči, drugič pa prosijo, naj cesar „izvoli najmilostljiveje na znanje vzeti vznemirjenost ali strah, ki ga čutijo narodi avstrijski, ko se je osoda države v popolno nova in nevarna pota napeljala, ne da bi se bil zaslísal glas ustavno poklicanih zastopnikov.“

Proti tej adresi je govoril kot prvi govornik vodja opozicije grof Hohenwart, čegar govor smo v včerajšnjem listu priobčili. Jasne resnice jim je pravil, neusmiljeno podrl sofizme ustavovercev, tako, da so morali celo nasprotni listi priznati, da je njegov govor bil mojsterski govor, državniški čin. — Drug govornik prvega dneva dr. Fanderlik — je ustavovernim nemškim poslancem larfo z obraza potegnil, in jim v lice vrgel očitanje, da le iz sovraštva do Slovanov so oni proti okupaciji, in pa za to, ker jim je več za svoje strankarske namere, nego za Avstrijo. Vtis teh dveh govorov in govora kneza Liechtensteina, ki je govoril svoj novinski govor, bil je tudi v nasprotnem taboru tako velik, da so se ustavoverci uže gotovo kesali adrese, tembolj, ker je bilo to, kar so Pacher, Schaupp, Demel in drugi za addresso mogli povedati, jako duševno borno in nič novo.

Ali tako popolnem tepenim je v debati drugzega dneva priskočil nek poljski parlamentarni „divjak“ Hausner, po prvotnem rodu Nemec a zdaj popolnjen človek, toraj nemsk renegat. Ker se je ta pogumno in dobro pripravljen s celim poljskim fanatičnim sovraštvom do Rusov, in opejen z vsem poljskim blaznim strahom pred Rasi — renegati so povsod še bolj strastni in zagrizeni torej slepi, kakor pravorodci — vrgel na zagovor adrese in na polemiko proti govoru Hohenwarta, slavé ga nemški listi kakor novo ciceronsko zvezdo. Jako jih veseli, da ko jim je samim uže vseh argumentov zmanjkalo, in so bili v sili in zadregi, prišel je Poljak in iz svojega taborja prinesel nekaj novega. Ali to novo nij spokorilo niti njegovih rojakov družih Poljakov, ki so razen dveh, vsi glasovali s Hohenwartom.

Zaznamovati je, da te adrese cesarju ne bode izročila kakova posebna deputacija, temuč predsednik je izrečno rekel, da se bode izročila tako, kakor ona leta 1873, t. j. po

potu ministerskem, predsednik zbornice jo izroči predsedniku ministerskemu, in ta jo nese cesarju. Če je položaj tako resen — in res je — kako je to, da se nemška ustavoverna stranka boji svojo addresso cesarju slovesno z deputacijo izročiti, osobno k cesarju iti? Mar nemški ustavaki tudi dobro vedo, da se je Bosna zasedla več kot samo s privoljenjem Nj. Vel. cesarstva? Mar ustavoverci slutijo in čutijo, da cesarju, ki mora skrbeti bolj za blagor monarhije in dinastije svoje nego za kako stranko, ne more ljubo biti to, kar namerava strankarska addressa državnega zbora. Najbrž, da bode takó, zato so pa ustavoverci izbrali ta pot, in svojo addresso izročili takó — slovenski rekoč — „na vilah“ od sebe.

Najvišji krogi so imeli pri tej adresnej debati zopet priliko videti in prepričati se, na katerej strani je pravo Avstrijstvo, pravo domoljubje, in na katerej le skrb za strankarstvo in hegemonijo na vsako ceno. Zatorej bi se dalo vendar pričakovati, da bi se poslušal nasvet poslanca Fanderlika: razpustiti ta državni zbor po ustavnej pravici, ki jo krona ima! Prej pa se ve da je treba novega ministerstva, in sicer pravičnega ter objektivnega, t. j. pravo-avstrijskega in ne strankarskega. Potem se drugo leto ves drugi in drugačni državni zbor snide.

Iz državnega zbora.

V adresnej debati je za Hohenwartom govoril:

Poljski poslanec dr. Wolski za addresso, kritikoval vnanjo politiko, katero je imenoval pustolovsko. Zabavljaj je nad Bošnjake in o četi hercegovskega župnika Mušiča dejal, da je iz samih roparjev, — in bi Avstrija ne bila smela dopustiti, da bi jej bili ti pomagali.

Nasledni govornik, moravsko-češki poslanec Fanderlik pravi, da so bili Poljaki, ki so zoper Turke tojevali se pod Sobieskim drugačni, kakor so denes oni Poljaki, v katerih imenu je govoril predgovornik. Dejal je, da se je iz govora dr. Wolskega slišal turški poslanec seraila, ne pa avstrijski. V svojem govoru pravi poslanec Fanderlik, da ne bode brezobzirno govoril, ker ustavoverna stranka katero vidi pred soboj, je skoro čisto razpadla in razdejana ter tudi nema več podpore brezobzirnega ministerstva. To se mora zdaj, ker je treba nesrečo spoštovati. Osoda je ironično tako naredila, da je poročevalec o adresi ki odbija aneksijo, iz one dežele (Bukovine) ki se je še ne pred 100 leti brez mandata od Turčije odtrgala. Slovani so želeli vedno, da bi Avstrija v Bosni kakšno akcijo pričela, a načinom, kakor se je ta akcija izvedla, niso zadovoljni. Vznemirja jih misel, da se pričeto delo ne bode dovršilo. Slovani žele aneksijo Bosne, vi pa, gospoda ustavoverne stranke,

tega ne želite iz sovraštva do Slovanov. (Ugovori!) Gospoda! nij vam treba tega tajiti. Iz sovraštva in strahu pred Slovaní, kajti bojite se, da bi ne prišel z aneksijo Bosne konec vaše strankarske vladi, katero stavljate vi nad avstrijske interese. Pritožujete se o žaljenji ustave, a odbijali ste leto za letom želje naših bratov na Češkem, žalili ste ustavo dan za dnevom, in kakor ste takrat posojevali, tako vam pa zdaj grof Andressy vrača. Ako bi bile vaše pritožbe opravičene, zahtevati bi morali vi razpuščenje državnega zbora; a za to vam manjka poguma tudi denes, ker veste, da bi bili potem v državni zbor drugi možje voljeni. Vaša addressa nij drugzega nego toženje in izpoved svojih grehov. Ako bi mi stopili z addresso pred cesarjev prestol, potem bi dejali njegovemu veličanstvu cesarju: Dovrši, gospodar, kar si pričel, in da ne bodeš našel nobednih ovir, porabi zato svoje ustavno pravo in prizovi se na svoje zveste narode! (Živahni bravo-klici.)

Poslanec Pacher se trudi dokazati, da je okupacija Bosne škodljiva in nepotrebna. On pravi, da se je akcija uže pričela ob času, ko je naš cesar potoval po Dalmaciji. Tudi on se pritožuje, da je vlada ustavoverno stranko za nos vodila, ker jej nij prej povedala, da hoče Bosno zasesti.

Poslanec knez Liechtenstein: Vele-vlast Avstrija je nastala in narastla vsled večstoletnih napadov Turkov, in povečšala se bode še, pa ne s tem, da bode Turka odbijala, nego nekega drugzega nič menj nevarnega sovražnika. Rusija je sicer osvobodila turške kristijane, a ona ne sme — pravi konservativni Nemec L. — reševati orijentalnega vprašanja zaradi svoje sile in težnje razširjevati se. Ali naj bi pa Avstrija reševanje tega vprašanja mirno gledala? Mi smo morali Bosno zasesti in Islamstvo kaznovati, drugače bili bi izgubili Dalmatinsko, Hrvatsko, Slavonijo in Vojno granico. Ali vas straši neolikanost onih narodov, ki so bili tlačeni več, nego skozi 300 let? Ali imate premalo kulture, da je ne morete družim prav nič oddati? Kaj bi se mislilo o učitelju, ki bi zato ne htel v šolo iti, ker deca ne zna še pisati in risati? Kakor pa uže hočete soditi o politiki grofa Andressyja, pomislite to, da se vojskovodja ne sme odstaviti, ako je bitko izgubil, ker s tem se zmešnja le zveksa.

Poslanec Demel pravi, da bi Avstrija morala mej rusko-turško vojno v Rumunijo vmarširati zoper Ruse, in bi rumunsko deželo morala varovati. On kritikuje govor grofa Hohenwarta in pravi, da ustavoverne stranke nij „strah“, ampak da je strah avstrijskih narodov.

Poslanec Poljak Groholski pravi, da

mora Avstrija neodvisno delati. Adresni načrt pa da ne zadeva pravega, in da je neprilichen, ker cesarju niti ne pové, kaj da naj stori.

Seja v ponedeljek se potem sklene.

Drugi dan adresne debate, vtorek je prvi dr. Schaupp govoril za adresno, in rekel, da je bil z Andrassyjevo politiko do berlinskega kongresa zadovoljen, a pozneje ne več. Ta politika je zdaj zakrivila, da nas mohamedanci na Balkanu sovražijo, in da ne bomo mogli za nas jako važnega sandžaka Novi pazar zasesti. Avstrija s svojimi slabimi financami ne sme pričenjati dražih podjetij; on priporoča sprejem adrese.

Finančni minister de Pretis: „V prvej vrsti mora minister vnanjih stvari cilje vnanje politike razjasniti in svojo metodo. Grof Andrassyjevo pravo je to, ter bode tudi storil na onem kraju, kateri je ustava za to določila. Omeniti pa hočem le to, kako smo se mi vedli nasproti vnanji politiki. Nalog monarhije bil je zmirom ta, delati na vse strani mirno politiko, ker to je zahtevalo finančno stanje in geografska lega države; to pa se ve da energičnega postopanja ne izključuje v slučaju, kadar so interesi in države nedotakljivost v nevarnosti. Orijentno vprašanje pa se je tega dotikalo najhujše, kakor hitro je prišlo v tok. To so ljudski zastopi tudi priznali z dovoljenjem 60 milijonnega kredita. Politika je na to merila, zabraniti, da bi se ne ustvarile na balkanskem poluostrovu take osnove, ki bi bile sovražne našim interesom. V Berlinu dale so vse vlasti, tudi Turčija, monarhiji mandat, zasesti Bosno. To zasedenje je defenziven čin, da se izogne poznejšim preprirom, in zabrani, da bi ne bili v trgovinsko političnem smislu ločeni od nam važnih pokrajin. Še le protivljenje, na katero se nij moglo misliti, rodilo je potrebna prekorčenja, za katera pa prevzemlje odgovornost vlada.“

Dr. Menger polemizira proti tej izjavi, njemu bile bi trgovinsko politične konvencije s Srbijo, Črno goro itd. ljubše.

Poljski poslanec Hausner je za adresno. On pravi, da je okupacija Bosne rop dežele, za katerim mora priti v treh letih uničenje ustave. Sofizem je, reče on, ako se pravi, da se mora pričeta akcija brezpogojno nadaljevati. Posamna dela okupacijske vojske so slavna, a celo vojno podjetje se njemu zdi žalostno. Zasedenje se je zgodilo le iz obzirov na Rusko; on pa kot državljani, Poljak in človek glasuje za adresno, kajti zveza z Rusko pomenja po njegovej misli konec slobode in konec liberalizma.

Potem se sprejme konec debate.

Za adresno vpisani ostali govorniki odrekli so se besede, le Pavlinovič je še govoril hrvatski zoper adresno, in je slikal trpljenja katoliških Slovanov v Bosni pod turškim gospodstvom. Potem ko je še poročevalec, Bukovinec Tomazczuk našteval uzroke za adresno, prešlo se je k glasovanju, in adresa bila je s 163 proti 73 glasovom nespremenjena sprejeta. (Proti so glasovali Hobenwartova stranka, udje kluba Poljakov, in nekateri iz centra.) Zbornica sklene tudi takoj tretje branje adrese, in bila je sprejeta po imenskem glasovanju s 160 proti 70 glasovom. Ministri nijso glasovali.

Druga točka, postava o izdaji 25 milijonov zlate rente se z dnevnega reda izpusti, ker je bil predložen berlinski dogovor.

Minister deželnega brambovstva izjavlja v pismu, da predloženo postavo o prenatrdbi

§§ 11 in 12 brambovske postave nazaj jemlje, in predloži na mesto nje nov načrt.

Predsednik izjavi, da se bode adresa cesarju tako izročila, kakor se je zadnjikrat.

Pangermanizem v kalu.

Čeravno je ideja pangermanizma še nova in mej svetom še malo razširjena, ker ona je tako rekoč na novo rojeno dete, ki še v povojih v zibeli leži, in je komaj oči odprlo; pa vendar bi bila to s časom grozovita prikazen, prikazen kakor razjarjeni lev mej ovčami, — ako bi se ono uže kot komaj izvaljeno bitje posebno skrbno odgojevalo.

Ozrimo se na Angleže, ki imajo uže v vseh znanih delih sveta svoje obširne in najbogatejše naselbine (kolonije), katere so si večinoma s silo pridobili, in zdaj na njih s tako mogočnostjo pašarijo, da imajo vsi sosednji domači vladarji teh krajev strah pred njimi, in si ti nijso gotovi, bodo li drugi dan še na prestolu, ali jim ga bodo Angleži po sili vzeli.

V kraje, kjer s silo nijšo ničesa opravili, pa pošiljajo svoje, z vsemi zvijačami obdarjene ogleduhe, da z denarnimi sredstvi razpor mej narodi napravljajo, in tako priložnost hitro porabijo, da si svojevoljno kaj prisvoje. Kamor koli se ozremo po morji, tudi tu imajo uže svoje najpripravnije otoke in luke, ki jih porabljajo za štabije svojih parobrodov, na katerih pazljivo stražijo, da jih katera druga država ne moti pri pridobitvah novih dežel. Skoraj vsa trgovina in vse skupljene svote denarja celega sveta idejo le skozi angleške roke. —

Drugi pristaš pangermanizma so pa — Nemci. V 18. stoletju so bili Nemci še jako malo vzbujen narod; nahajalo se je mej njimi mnogo plemenitašev, ki nijso znali ne brati ne pisati; šole so imeli le v mestih, pa le za silo, na deželi prav redkoma. Potem, ko so Francozi nekaj časa nemške dežele zasedali, prišla se je tudi Nemce — francoska omika, katero so tudi dobro porabili, in so bili od tiste dobe več desetletij pohleven narod, saj se nijso smatrali kot nadzorovatelje družih narodov. Ko so se pa francoske omike navadili, začeli so glavo po konci nositi in vojskovati se proti Francozom. Tačasni slabi francoski vladar je pa tudi po svoji nemarnosti zakrivil, da so Nemci zmagali. No, zdaj je še le vladal hrup mej vsemi Nemci. Komaj so se iz vojske vrnili, prištevali so si uže prednost pred vsemi narodi, in svojo ošabno mogočnost širili po vsem svetu. Zlasti Slovani, kateri na nemške zemlje mejijo, morajo zaradi predrznosti Nemcev prestati najdolgočasnejše ure. Zaradi teh zmag so se pa poošabili tudi inostranski Nemci.

Omenjena dva naroda sta tisto jedro, iz katerega raste ideja pangermanizma; kajti čase smo dočakali, in tudi narava tako zahteva, da vsak omikani narod išče v prvej vrsti bližnji sorodni narod, da mu je v sili za pomočnika, ali da si svoje koristi mej soboj razdelita. Da! Angleži in Nemci sta tista dva naroda, ki drugim narodom, n. pr. Slovanom, ki se še nijso popolnem vzbudili, očitata panslavizem in druge bedarije, katerih izrazov se le zatagadelj poslužujeta, da cvet pangermanizma lepo v miru poganja.

Da se pa zmirom bolj naraščajoča se nevarnost o pravem času odvrne, treba je, da bi se ostali manjši narodi, zlasti plemena slovanškega rodu z latinskimi narodi sprijaznila; vendar le na ta način, da jeden dru-

zega ne bodo poškodovali, temuč, da bodo ta čas vsi složni, kadar se bode treba pogajati za svoje pravice proti največjemu sovražniku vseh narodov — pangermanizmu.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. novembra.

Ker se denes v četrtek *delegacija* v Pešti snide, državni zbor nema sej v prihodnjih treh tednih. Zbral se bode v prvih dneh decembra, da provizorno dovoli za tri mesece buget za leto 1879. ker nij časa, da bi se celi proračun še to leto rešil.

Vnanje države.

Ruske novine odločno zahtevajo, naj se neizpeljivi berlinski mir raztrga in izvrši san štefanski, posebno kar se tiče Bolgarije, ki mora zedinjena biti, ker prej ne bode mirnega razvoja za Balkanom.

Bismark še vedno intrigira, da bi na ruskem dvoru izpodrinil kancelarja Gorčakovega, in na njegovo mesto spravil bolj miroljubnega in Nemcem povoljnega Šuvalova.

Iz *Carigrada* se javlja: Anglež Saint-Clair, ki je bil organiziral lani rodopski upor zoper Ruse in Bolgare, dobil je baje od svoje vlade 100.000 funtov šterlingov, da najame kolikor mogoče Čerkesov in druge jednake sordge v Turčiji, katere bi potem Angleži poslali zoper Afganistance.

Ugodne volitve za senat na *Franco-skem* so monarhistovske stranke popolnem zbegale. Legitimisti bodo vlado interpelirali, češ, da nij svobode volitev spoštovala.

Italijanski državnik in minister Zanardelli je 4. nov. govoril pred svojimi volilci v Iseo, in sicer jako pomirljivo. Rekel je, da je ministerstvo proti agitacijam „*Italie irridenta*“ (erozdje je kiselo, ker previsoko visi), a da vlada nij mogla zabraniti, ker italijanske postave vso svobodo zborovanja dopuščajo. — Republikanska stranka v Italiji, rekel je, ima malo pomena, a na internacionalce je treba paziti, da si jih je v Italiji malo, ker oni zanikajo pravo in moralo. — Zanardelli potem naznanja volilno reformo, s katero bode število volilcev v Italiji od 605.000 na 1½ milijon poskočilo. Glasovanje bode pismeno. Minister dalje naznanja, da se bode uvedlo po Italiji streljanje na tarčo, kot vaja za deželno brambo.

Dopisi.

Od sv. Križa pri Kostanjevici na Dolenjskem 3. novembra [Izvirni dopis.] Letina se nam je letos prav dobro obnesla, žita in družega pridelka obilno, posebno je pa bilo sliv (črešpelj) pri nas toliko, da jih ljudje nijso mogli spraviti, zatorej tudi nobene prave cene nimaajo.

Vina smo letos toliko dobili, da ljudem posode pomanjkuje, je pa tudi izvrstno, kar se večkrat vidi in čuti, kjer ljudje iz goric gredé, kar inženirji postanejo in cesto merijo; ali žalibog, da se tudi nesreče zgodé zavoljo preobilnega uživanja te dobre božje kapljice. Tako moram vam o nesreči poročati, katera se je v naši fari pripetila.

Dne 30. oktobra je šla neka mati iz Prušnavasi k „vpeljevanju“ k farnej cerkvi; ali kakor je pri nas navada, bolje razvada, šla je mati namesto z otrokom domu — v hram, in tam so vince žulili celi dan. Kjer je bilo pa doma očetu po materi dolgčas, gre on zvečer mater v hram iskat, da jej pomaga božjo kapljico uničevati. Zaklene torej dva otroka, enega 6 let, družega 4 leta starega, doma v hišo. Otrokom pa tudi nij dopadlo samima po noči doma biti; torej starejši s sekuro hišna vrata razbije, in hajdimo! na prosto; zavijeta se v rjuho in gresta staršev iskat. Ali komaj kakih 150 korakov od hiše se v temnej, dežev-

nej in zelo mrzlej noči izgubita; na pomoč kličeta, toda nihče ju ne sliši. Potem se sprimeteta, v rjuho zavijeta, in mala revčka revno — zmrzneta. Še le drugi dan ju je šel oče. Bolje bi se reklo ne oče, ko bi tako besedo imeli, — iskat, in ju najde skupaj se držeča zmrznena. Starejši je bil po obrazu razpraskan. Skupaj sta se tako držala, da so ju komaj ločili. Dne 2. t. m. so pa oba v enej trugi hladnej zemlji izročili. Jaz mislim, da bi taki starši gotovo malo plačilo za tako ravnanje in zanemarjenje svojih sv. dolžnostij zasluzili. —

Pri nas smo tudi uže dvakrat imeli volitev v občinski odbor, pa še zdaj čez 3 mesece nismo aktov od c. kr. okrajnega glavarstva dobili. Bog ve, kaj je vzrok tega zadrževanja. —

Zima nas je prehitela, snega smo denes 3. t. m. preveč, in prezgodaj dobili, ker imajo ljudje še repo, korenje, zelje i. t. d. na polju, drv in stelje pa še nobeden nij preskrbel; ako ne bode kmalo boljšega vremena, boče pa zopet sitnost.

Iz Gorice 5. nov. [Izv. dop.] Kakor so se pri vas na ljubljanskem pokopališču o vseh svetih okinčale gomile za slovenski narod zaslužnih mož, tako tudi goriški Slovenci nismo pozabili svojega preljubega buditelja dr. Lavriča. Pa saj „narod, ki ne spoštuje svojih zaslužnih mož, nij vreden, da se mu rodi,“ in ranjki Lavrič nij imel sorodnikov, da bi se ga kot umrlega spominjali, nelep bi tedaj bilo, da bi slovenski Goričanje pozabili gomile, katera krije truplo moža najčistejšega narodnega značaja. Pôla, ki je bila tri dni na čitalnični mizi, napolnena je bila podpisov z izdatnimi doneski za okinčanje Lavričevega groba, kateri je bil letos posebno krasen, tako, da se je vse okolo njega trlo. Znano je, da je bil ranjki Lavrič duša pevskega društva „Slavec“, in če so uže ljubljanski „Sokolci“ nadgrobnice peli svojim vrlim sobratom, tedaj mislite si, da je tem več zaslužil kaj enacega oče Lavrič. In res naši pevci, kateri po vsej Goriški se svojim milim petjem budé narod naš, zapeli so i svojemu največjemu prijatelju . . . O ironija!

Vinska letina po Goriškem je obetala biti povoljnejša nego je v istini; v nekaterih krajih je mnogo škodovala pogosta toča, v drugih pa trtna bolezen, tako, da prvi nijso pridelali niti polovice od lani, a drugi jedva polovico lanskega pridelka. Sploh pa se sme imenovati vinski pridelek srednji. Ribola (mošt) se je plačevala po 14 do 15 gl. stari kvinč, sicer so pa naši bratje Kranjci letos popolnoma na našo ribolo pozabili.

Nek Italijan se producira v telovadskem prostoru (gimnastika), katero so mu baje goriški italijanissimi brezplačno oddali, s svojimi telefoni in raznimi foni. Mož je te dni bil pozabil, da je Trst in Gorica še hvala Bogu avstrijska zemlja. Prav predrzno je povedal svojih instrumentov obiskovalcem, da ima privilegij samo za velelast Italijo, „obiskal sem Trst, dejal je Italijan, pa Gorico, a v Avstrijo ne smem, ker tam nemam dovoljenja, in gotovo bode to dobil kak drugi.“ Kaj se vam zdi, čitatelji? Mari nij to uže prenesramna italijanska drznost? Kaj pa dotične oblasti? ali ne bi imele paziti na take in enake privandrane ljudi, ki se uže v Trstu in Gorici svobodno bahajo, da je to italijanska zemlja. Vsaj, ko sem bil še jaz tajnik malega mesta tam na Dolenjskem, mi je župan

vedno ostro zaokazal, paziti na potovalne bukvice tacih ljudi, ali je notri: „bewilliget für Oesterreich-Ungarn!“ Pa vsaj naš goriški župan je gotovo uže davno na to pozabil, da je Gorica še avstrijska.

Končno še nekaj smešnega. Pri nekej goriškej oblasti je razpisana še precej izdatna služba. Te dni je nek kompetent prosil za podelitev one službe ter priložil „als beilage sub 1.“ svojo — sliko!

Z Dunaja 4. novembra. [Izv. dop.] Slovansko pevsko društvo na Dunaji je imelo v petek 25. minolega meseca svojo redno plenarno sejo v društveni dvorani, I. Salvatorgasse, 12. — Iz letnega poročila razvidimo, da je imelo društvo v minolem sedemnajstem letu svojega obstanka 15 ustanoviteljev, 143 podpornikov, 7 častnih in 130 delujočih udov, tedaj skupaj 295 udov. Premoženje društveno znaša 1430 gl. 14 kr. Pri volitvi novega odbora je bil zopet advokat dr. Ivan Lenoch izvoljen per acclamationem za predsednika, ravno tako ud dvorne opere g. A. A. Buchta za pevovodjo. Dalje so bili poklicani v novi odbor sledeči gospodje: L. Bruchal (blagajnik), dr. Drozda (tajnik), J. Korbelař (arhivar), C. Ciepanowsky, Fr. Hurka, A. Lenarčič, A. Radovanovič in A. Rzihek. Prvi društveni koncert bo v ponedeljek 11. novembra v Bösendorferfovej dvorani, adventna beseda pa 16. decembra v dvoranah dunajske „Gartenbaugesellschaft“.

Društvo, katerega udje so tudi večjidel vsi pevci izmej tukajšnjih slovenskih dijakov, stopilo je tedaj ravnokar v svoje sedemnajsto leto. Koliko zaslug za napredek slovenske muzike in petja ima vrlo naše društvo, je častitim bralcem „Slovenskega Naroda“ uže znano iz dopisov prejšnjih let, in izid zadnje volitve nam je porok, da bode častno mesto, katero zavzima uže davno mej tukajšnjimi pevskeimi društvi, ohranilo tudi za naprej. Kako marljivo deluje naše društvo, priča uže to, da je v minolem letu sedemnajstkrat javno nastopilo, in sicer v največjih dunajskih dvoranah, katere so bile zmirom prenapolnjene z elito tukajšnjega slovenskega sveta. Pred kakimi 14 dnevi je tudi sodelovalo pri velikem koncertu „Oesterreichisch-ungarisches volksliedfest“ na povabilo pevskega društva „Vindobone“. Velikanske dvorane „Gartenbaugesellschaft“ so komaj obsegale množico, ki se je bila tu zbrala iz vseh krogov poslušat lepe narodne pesni. Pele so se mej drugimi tudi nekatere slovenske pesni, n. pr. „Venček na glavi se“, „Kje so moje rožice“ itd. Akoravno je bilo mej poslušalci tudi mnogo Neslovanov, kateri nikdar ne morejo popolnem razumeti pomena in lepote naše narodne poezije, vendar so bili v tem vsi jednega muenja, da so slovenski pevci s svojimi milimi, pa če treba, tudi jako krepkimi glasovi največ pripomogli k splošnemu vspehu večera. Gromoviti plosk pa je pouzročila znana hrvaška pesen „U boj“. Navdušenost, s katero se je pela ta prelepa pesen, čutov, katera so nas takrat obhajala, mi je nemogoče popisati; persa vzdigovala so se nam prosteje, iz očij je gorel marsikomu divji plamen, kakor da bi imeli uže pred soboj najhujšega sovražnika Slovanstva; in ko so grmeli glasovi „za dom, za dom“, kakor silni vihar po velikanskih dvoranah, tresle so se marsikomu roke iz navdušenja do svete slovenske stvari! Ko se je razgubil zadnji polni akord, postalo je najedenkrat vse tiho, še le čez nekaj časa se

vzdigne gromoviti plosk, ki se je dal le s tem pomiriti, da smo zopet nastopili in pesen ponovili. Ko smo zapustili oder, ter se v stranskej dvorani zopet zbrali, pridružil se nam je vojak, ki je bil ranjen v Bosni, kajti imel je še obvezano roko. Zahvaljeval se nam je s solznimi očmi za prelepo pesen, in trdil, da jo je sicer slišal uže mnogokrat peti, a tako še nikdar ne. — Dunajsko občinstvo pa je zopet slišalo nekaj od naših velikih zakladov, ki jih imamo Slovani v muziki, in s katerimi se res lahko ponašamo. — n —

Domače stvari.

— (G. Davorin Trstenjak,) ki se sme po pravici imenovati veteran mej slovenskimi pisatelji, dovrši te dni svoje 60. leto in ob jednem 40. leto, odkar deluje na našem slovstvenem polju kot beletrista, zgodovinar, arheolog in jezikoslovec. Kakor slišimo bode prihodnjo nedeljo, 10. novembra obiskalo ga več rodoljubov v Ponikvi, da čestita mnogozaslužnemu in vedno še neumorljivo delujočemu učenjaku. Zatorej priobčimo v jutrnjej številki njegov životopis.

— (Društvo zdravnikov v Ljubljani) je imelo 30. oktobra zbor, v katerem je bil g. dr. Janez Bleiweis za častnega udeleženca.

— (Politično društvo „Edinost“) ima denes v Trstu sejo, v kateri sklene, kako udeležiti se g. dr. Bleiweisove sedemdesetletnice.

— (Iz Zagreba) pride razen uže imenovanih mož na Bleiweisovo 70letnico tudi dr. Fr. Celestin, profesor na gimnaziji in vseučilišču zagrebškem.

— (Iz Šmarja pod Ljubljano) se nam piše: Pri nas je bil voljen 2. julija t. l. nov občinski odbor, kateri je pa 20. oktobra izvolil g. Antona Mazeke za župana, a za svetovalce gg. Vin. Ogorelca, Ant. Gliha, in Egidija Trtnika. — Dne 5. novembra pak je naš občinski odbor imel sejo in enoglasno imenoval dr. Janeza Bleiweisa za častnega udeleženca naše občine, ker ta rodoljub praznuje ta mesec svoj 70. god.

— (Valvazorja) je včeraj izšel 44. zvezčič, obravnavajoč „von der religion in Krain.“

— (Predstojnica usmiljenih sester) m. Leopoldina Hoppe se je ponudila, da sprejme 3 ali 4 ranjene častnike ali častniške namestnike zastoj v bolnico sv. Jožefa.

— („Za tabak“ ranjenim vojakom.) Za ranjence se nabira povsod in res mnogo se nabere. Ali nabrano se nepraktično razdeljuje. Ranjenci, — in bolni vojaki, (ki so ravno taki in še večji reveži kot ranjeni) ravno mej boleznijo in kot rekonvalescenti ne dobodo nič od te podpore, temuč čaka ranjence denar za tačas, kadar ozdravijo, ubogi bolni vojaki pa po ozdravljenji menda celo nič ne dobodo poboljška iz teh podpor. Zlasti pa lahko bolni, ranjeni in rekonvalescentni vojaki hudo in teško pogrešajo navajenega si tabaka. Za tega lepo prosijo, a nij fonda, da bi se jim kupil. Zatorej bodo oni dobri gospodje in one dobrosrčne gospé, ki morejo in hočejo ranjenim in bolnim vojakom ustreči, veliko hvaležnost njihovo pridobili, če ali sami pošljejo pakeljev ordinarnega tabaka (cigar niti treba nij, te so predrage) ali pa denar za ta namen darujejo. V krčmah in društvih naj kdo klobuk sname s klina in nekaj krajcarjev nabere. Darove sprejemlje rad vojaški fajmošter v Ljubljani, g. Pri-

božič, kateri je, kakor smo slišali, iz lastnega žepa v tem oziru že mnogo storil za vojake, a sam vendar ne more vsega.

— (Vsi oni pevci) „stare garde“, kateri se hočejo udeležiti „serenade“ in „besede“ o priliki sedemdesetletne svetkovine aranžirane na čast g. dr. J. Bleweisu, naj blagovolijo v petek dne 8. t. m. zvečer točno ob osmih uri k izkušnji priti. Pevski odbor.

— (Nova slovenska knjiga.) V Mariboru so ravno kar na svetlo prišle in se tam dobivajo: „Pesni Pavline Pakkove“. Zvezek, lepe vnanje oblike, velja s poštnino 45, brez poštne 40 kr.

— (Vabilo k besedi), katero napravi goriška čitalnica dne 9. novembra na korist ranjencem in rezervistom. Program: 1. Danici, samospev s zborom, uglasbil dr. G. Ipavec. 2. Popotnik, samospev, uglasbil Fr. Schubert. 3. Vojak v boji, potpourri. 4. Stabat Mater Rossinijev, za glasovir uglasbil Sydney Smith. 5. Podoknica, samospev, uglasbil Fr. Schubert. 6. Nezakonska mati, uglasbil Kam. Mašek. 7. Kern gradi, dvospev s zborom iz Ant. Klodičeve igre „Materin blagoslov“. 8. Vinska brata, burka v enem dejanju. Po „besedi“ ples. Začetek točno ob 7¹/₂ zvečer. Vstopnina sicer nij predpisana, vendar se bodo prostovoljni doneski pred „besedo“ pri odhodu nabirali in vsa svota na ta način nabrana se bo obrnila v zgoraj omenjeni name. Odbor.

— (Iz Poljanske doline) 6. novembra se nam piše: Preteklo soboto je pri nas padlo mnogo snega. Nadjali smo se, da bode kmalu skopnil, ali žalibog, danes 5. in 6. novembra še vedno gre, namesto da bi skopnil. V naših hribih je že zdaj, ko to pišem blizu dva črevlja debelo snega in naši kmetje imajo še vso repo, korenje, in tudi še krompir pod snegom. Stelje in drv ima malo kdo kaj doma. Uboga živina stala bode v blatu celo zimo, ako sneg ne odleze, kar se še zdaj prav nič ne kaže.

— (Požar.) Dne 27. onega meseca je vnelo se zvečer ob 10. uri na podu Jakoba Mraka v spodnjem Suhadolu, v novomeškem okraju; ker so ljudje že spali, razširil se je ogenj hitro in vpepelil tudi hišo in drugo poslopje z žitom in drugim pridelkom vred. Tri ure kasneje, ko je nehala goreti pri tej hiši, vnela se je sosedova, 80 korakov oddaljena in je tudi zgorela. Pravijo, da je kdo nalašč zažgal.

— (Idrijskejšolizapletenješpic) je kupčijsko ministerstvo postavilo posebno oskrbništvo ali kuratorij, čegar načelnik je c. kr. rudarski svetnik Janez Onderka, njegov namestnik pa šolski katehet Janez Juvan.

— (Turških ujetnikov), mej njimi 138 častnikov s 70 ženami in 425 vojakov, se je sinoči po Rudolfovej železnici s posebnim vlakom pripeljalo iz Linca in potem odpeljalo proti Trstu, od koder se po morju vrnejo v Carigrad.

Razne vesti.

* (Obljubljena dežela vinopivcem) odprla se je letos v Aradu na Ogerskem, kakor se piše v tamošnji list. Vino je tako po ceni, da se ga najpoštenjeji ogerski vino-potrebnik za celih pet krajcarjev tako nalez, da ga težko nese ven skozi vrata na cesto domov. Ako pridejo štirje v gostilno, postavijo oštirji celo vedrico (škaf) vina na mizo, in račun za vsacega štirih pivec znaša deset soldov. Ako pa je vina še premalo, in so pivci voljni založiti še vsak po jeden

groš — dobijo zopet polno vedrico na mizo. Človek bi sodil, da se vračajo oni srečni časi, ko se je v Zagrebu vino pilo po urah, in je vsak pivec plačal za prvo uro dva solda, in za sledeče po soldu.

* (Hadži-Loja.) Iz Sarajeva se telegrafira v „N. fr. Pr.“, da je cesarjev general adjutant fml. Beck obiskal tamošnjo vojaško bolnico in tudi Hadži Lojo, ki je v Bosni uredil turšk upor zoper našo vojsko, in ki zdaj ranjen tam leži. Rekel mu je: „Jaz imam od cesarja nalog, tebe vprašati, da li si hočeš kako milost izprostiti.“ Hadži-Loja je bil tako osupnen, da nij mogel odgovoriti. Ko pride Beck zopet k njemu, pravi Hadži-Loja: „Jaz prosim od tvojeje cesarja milost za sebe, za svojo ženo in svoje tri otroke.“ Beck ga vpraša: „Kaj bodeš ti storil, ako svobodo dobiš?“ Hadži-Loja odgovori razveseljen: Jaz bi tekel v gore k svojim prijateljem in bi jim povedal, kako dobri in blagi ljudje ste, in bi jim pokazal, kako napačno smo storili, ko smo meč zoper vas potegnili.“ — To se lepo bere, ali — Turku verovati je nevarno. Spomni se Maglaja.

* (Pretenje ministru Andrassyju.) Pred kratkim je 22letni komi Steinhof na Dunaju pisal pismo grofu Andrassyju, v katerem mu je žugal, da ga hoče uničiti, ako minister ne pokliče nazaj armade iz Bosne. Grof Andrassy oddal je pismo sodnji, in Steinhof, to izvedši, naznanil se je sam. Ker je pa pri obravnavi minister dejal, da ga pismo nij nič ustrašilo, spoznala je sodnija Steinhofa za nekrivega, — in ker je ta dejal, da je hotel grofa le moralno uničiti.

* (Velikanska tatvina.) Iz Novega Yorka se javlja, da je bila hranilnična banka v Manhattanu 27. m. m. popolnem oropana. Tatovi so odnesli gotovosti v znesku 2,673,000 dolarjev, in 85.000 dolarjev gotovine in obli-gacij.

* (Samomor z narkozo.) Neka mlada gospa v Muskavu na Pruskem želela si je umreti. Legla je torej v posteljo, dejala vate v usta, in ukazala, da mora postrežnica vsacih 5 minut neke tekočine iz sklenice na vato kapati, toliko časa, da bode sklenica prazna. Ta tekočina bil je pa kloroform, in gospa je vsled tega umrla, predno je postrežnica porabila pol sklenice tega strupa.

— (Zapisnik črnomeljskemu ženskemu društvu v podporo ranjenim in bolnim vojakom) došli denarni darovi in drugih reči je: Gg.: Ivan Skebe 50 kr., Teodor Kurat 5 gl., Peter Mohar, župnik, nabira v dragatuškej fari 9 gl. 24 kr., Anton Aleš, dekan, nabira v semiškej fari 22 gl., Matej Šutej, župnik, nabira v viniškej fari 5 gl., Ivan Mahkot 10 gl., gospa Amalija Mahkot 10 gl., g. dr. Fr. Hinterlechner se soprogo 6 gl. Gg.: Anton Jeršinovic se soprogo 2 gl., Friderik Sertić 1 gl., Andrej Antončić 1 gl., Anton Orehek 2 g., Franc Lašič, 2 gl., Josip Stonić 2 gl., Matej Kadunec župnik, nabira v preloškej fari 1 gl. 80 kr., Edvard Deu 5 gl., Ivan Müller 1 gl., Ivan Škerlj 5 gl., Josip Zimmermann 1 gl., Peter Ažman 3 gl., Ljudevit Hartmann 3 gl., Feliks Nič 1 gl., Franc Klüssel 1 gl., Rajmund Ravnikar 2 gl., Jos. Hutter se soprogo 2 gl., Anton Salmić 1 gl., Matej Malnerić, 20 kr., Tomaž Wirger 2 gl., Viljem Vesel 2 gold., Josip Merjašič 1 gold., Matej Plut 50 kr., gospa Marija Panović 20 kr., gg.: Franc Bevk 10 kr., gospe: Ana Kobetič 50 kr., Ana Švrjuga 20 kr., Marija Majerle 20 kr., gg.: Ignacij Kunstelj 20 kr., Matija Meglič 10 kr., gospa Klementina Milčič 1 gl., g. Peter Spreizer 60 kr., gospa Antonija Kožar 50 kr., g. Franc Ština 1 gl., gospe: Margareta Grahek 50 kr., Marija Vardjan 1 gl., gg.: Ivan Blažek 50 kr., Josip Bajuk 1 gl., gospe: Barbara Malnerić 50 kr., Uršula Stonić 20 kr., g. Franc Benčić 20 kr., gospodčina Franciška Šeringar 20 kr. Gg.: Evgen Jakhel 1 gl., Anton Kupljen 3 gl., Karol Wagner se soprogo 1 gl. 40 kr., Valentin Brgant 5 gl., Ljudevit Prše 10 kr., Peter Prše 50 kr., Ivan Schmiter 2 gl., Ivan Schweiger 1 gl., Viljem Vesel, župnik nabira v črnomeljskej fari 8 gl., Anton Pavlin 2 gl., Jarnej Dolžan, župnik nabira v radoviškej fari 2 gl., Lavoslav Gorencec, župnik nabira v adleškej fari 2 gl. 15 kr., Franc Dovgan, župnik nabira v podzemeljskej fari 9 gl. 14 kr., Rajmund Kalan, župnik, nabira v vrškej fari 3 gl., Alojzij Fabijan 10 kr. Skupaj 116 gl. 73 kr. Gg. Andrej Röthel vina 56 li-trov, Ivan Gramer vina 56 litrov, Anton Navratil in Josip Guštin 1 hekt. 12 litrov vina, Jakob Šimonić vina 28 litrov, gospa Katarina Fuchs vina 28 litrov. Skupaj 2 hektolitra 80 litrov. Gospe: Antonija Deu 6 butelj slivovke, Katarina Lašič 2 butelji slivovke, g. Anton Kupljen 2 butelji ruma.

Vsem blagim p. n. dariteljem izreka v imenu ranjenih in bolnih vojakov naj toplejšo zahvalo. Odbor.

V Črnomlju 1. novembra 1878.

Tuji.

6 novembra:

Pri Slonu: Mayer iz Gradea. — Kühn iz Štajerja. — Vidle iz Dunaja. — Majdič iz Bosne. — Ladstätter iz Dunaja.

Pri Maliču: Dr. Zindler iz Gradea. — Süß, Werner, Schmekeles iz Dunaja.

Pri bavarskem dvoru: Cadore iz Trsta. — Vatovec iz Materije. — Kožar iz Kranja. — Albrecht iz Trsta.

Tržnice in cene

v Ljubljani 6 novembra t. l.

Pšenica hektoliter 6 gl. 50 kr.; — rož 4 gl. 55 kr.; — ječmen 4 gl. 06 kr.; — oves 2 gl. 70 kr.; — ajda 4 gl. 40 kr.; — prosó 4 gl. 71 kr.; — koruza 5 gold. 20 kr.; krompir 100 kilogramov 2 gl. 85 kr.; — fižol hektoliter 8 gl. — kr.; masla kilogram — gl. 94 kr.; — mast — gl. 82 kr.; — špeh trisen — gl. 66 kr.; — špeh povejen — gl. 75 kr.; — jajce po 3 kr.; — mioka liter 7 kr.; — goveduina kilogram 54 kr.; — tetelne 65 kr.; — svinjsko meso 62 kr.; — sosa 100 kilogramov 1 gl. 78 kr.; — slame 1 gold. 42 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 9 gold — kr.; — meha 5 gl. 50 kr.

Dunajski borse 6 novembra.

(izvirno telegrafično poročilo.)			
Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	60 gl.	60	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	62	15	"
Zlata rent . . .	70	80	"
1860 drž. posojilo . . .	112	—	"
Akcije narodne banke . . .	785	—	"
Kreditne akcije . . .	224	90	"
London . . .	116	80	"
Napol . . .	9	38	"
C. kr. cekini . . .	5	59	"
Srebro . . .	100	—	"
Državne marke . . .	57	—	"

Zahvala.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, in sploh vsem onim, koji so se udeležili v tako lepem številu pogreba mojega ranjcega nepozabljivega moža, oziroma očeta

Antona Križaj-a,

c. kr. postarja,

se pristrčno zahvaljujejo

(376) **žalujoči ostali.**

V Št. Petru, dne 7. novembra 1878.

Vsem bolnim,

kateri trpijo na trganju in revmatizmu, ali iz teh boleznij izviraajočih bro-motah itd.,

in naj so še tolikanj brezvapešno zdravi, in koncem vse nadeje izgubili, da bi katerikrat še popolnem ozdraveli, naj se zaupajo, potem ko so uže tolikanj poskusili, tudi jedenkrat gospodu **L. G. Moesinger-ju ob Menu (Main).** Po načinu kakor on zdravi, do-

bilo je samo v zadnjih mesecih več sto bolnikov svoje popolno zdravje. G. Moesinger daje vsakemu na prosto voljo, preveriti se o njegovih vseh, predno se začne rabiti njegovo lečenje, kar, mimogrede omenjeno, ne zahteva mnogo denarstvenih žrtv, ter pošilja zastoj tudi brošurico, v kateri so naslovi velikega števila ozdravljenih oseb vseh stanov zaznamovani. Lečenje je prav racionalno. Gospod Moesinger zahteva od bolnika jedino le kratek popis njegove bolezni in nje stopinje, ter mu pošlje potem svoje naredbe. (340—3)

Marke Wir empfehlen geschützt. als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenmäntel,
Wagendecken (Plachen), Bettelager, Zeitstoffe

der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollergasse 2.

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(135—105)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.